

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ผลของการให้สุขศึกษาต่อการควบคุมป้องกันอันตรายจากการ
ใช้สารกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร หมู่บ้านห้อม อำเภอหาด
ทรายฟอง แขวงกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

ชื่อผู้เขียน นายสุลลิต์กิตต์ มิ่งบุปผา

สารานุกรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชุมนุม พรหมชาติแก้ว ประธานกรรมการ
อาจารย์ นายแพทย์ พงษ์เทพ วิวรรณเดชะ กรรมการ
อาจารย์ นายแพทย์ สมศักดิ์ ธรรมธิตวิวัฒน์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
ดำเนินการให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตามแนวทางการสาธารณสุขมูลฐาน
และวิเคราะห์ความแตกต่างของความรู้และการปฏิบัติ ก่อนและหลังให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการใช้สาร
ป้องกันกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรบ้านห้อม อำเภอหาดทรายฟอง แขวงกำแพงนคร
เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว จำนวน 200 คน โดยการสุ่ม
ตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์และแบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับการ
ใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งปรับปรุงมาจากของ เพ็ญศรี รักผักแว่น การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSPC+ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชยฐาน และการทดสอบ Paired-t-test ผลการศึกษามีดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.5
กลุ่มอายุ 31-45 ปี ร้อยละ 60.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.5 สถานภาพ
สมรสคู่ ร้อยละ 99.0 และมีรายได้เพียงพอ ร้อยละ 97.0

2. ลักษณะทั่วไปของการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารกำจัดแมลงและสารกำจัดวัชพืช ลักษณะการใช้จะใช้ในจำนวนหลาย ๆ กลุ่ม และกลุ่มละหลาย ๆ ยี่ห้อ กลุ่มสารกำจัดแมลงที่ใช้ ได้แก่ ออร์กาโนฟอสเฟต ออร์กาโนคลอรีน ไพรีทรอยด์ และคาร์บาเมท ใช้สารกำจัดวัชพืช คือพาราควอต เกษตรกรมีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชติดต่อกันมานานเฉลี่ย 7 - 8 ปี ในรอบปีมีการฉีดพ่นเฉลี่ย 12 ครั้ง ในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง สำหรับเดือนที่มีการฉีดพ่นบ่อยที่สุดคือเดือนสิงหาคม เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ร้อยละ 46.9 ได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้จากวิทยุและทีวี ร้อยละ 48.0 ใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชจากร้านประจำที่จำหน่ายอยู่ท้องตลาด ร้อยละ 95.0

3. พฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรเคยมีประสบการณ์ในการแพ้พิษสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 86.0 มีการนำอาหารไปรับประทานที่ไร่ ร้อยละ 70.0 ดื่มน้ำที่เก็บไว้ที่ไร่ ร้อยละ 69.0 มีการสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติงาน ร้อยละ 59.5 นอกจากนี้ เกษตรกรยังมีความเชื่อว่าการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อป้องกันลวงหน้าสามารถป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ร้อยละ 80.5 มีการผสมในอัตราส่วนที่มากเกินไปจนลากกำหนดร้อยละ 91.5 ด้วยเหตุผลที่ว่าสามารถทำให้แมลงหรือหนอนตายเร็วขึ้น ร้อยละ 71.6 การแต่งกายที่มีการปกปิดมิดชิดที่ยังเป็นปัญหา ได้แก่ ไม่สวมชุดป้องกันอันตราย ไม่สวมถุงมือ ไม่สวมหน้ากากและไม่ใส่รองเท้าบูท ร้อยละ 90.0, 86.0, 84.0 และ 44.5 ตามลำดับ เหตุผลที่ไม่ใช้เนื่องจากราคาแพง ไม่คุ้นเคย ไร้ความเชื่อ และคิดว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็น

4. ก่อนให้สุขศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ร้อยละ 55.5 หลังให้สุขศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 43.5 คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังให้สุขศึกษา เท่ากับ 9.18 และ 12.26 ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน) เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่า หลังให้สุขศึกษาเกษตรกรมีคะแนนความรู้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$)

5. ก่อนให้สุขศึกษาคะแนนการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำร้อยละ 82.5 แต่หลังให้สุขศึกษาคะแนนการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ร้อยละ 75.5 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเท่ากับ 31.25 และ 58.28 ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 69 คะแนน) เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าหลังให้สุขศึกษา เกษตรกรมีคะแนนการปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$)

ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรสนับสนุนให้ใช้วิธีการให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตามแนวทางการสาธารณสุขมูลฐาน ในหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ ที่คล้ายคลึงกัน

Independent Study Title RESULTS OF HEALTH EDUCATION ON PREVENTION AND CONTROL OF PESTICIDE IN AGRICULTURAL WORKERS BAN HOM VILLAGE HARDSAIPHONG DISTRICT VIENTIANE MUNICIPALITY PROVINCE LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

Author Mr. Soulisack Mingboupha

Master of Public Health Public Health

Examining Committee

Assoc. Prof. Dr. Chomnnoon Promkutkao Chairman

Lecturer Dr. Pongthep Wiwatanadej Member

Lecturer Dr. Somsak Thamthitawat Member

Abstract

The purposes of this study were to explore the use of pesticides by agricultural workers, method of health education based on primary health care concepts on how to use the pesticides and study the differences of knowledge and practice before and after receiving health education. Two hundred agricultural workers from Ban Hom village, Hadsaiphong district, Vientiane municipality province, Lao People's Democratic Republic were selected by simple random sampling method. Tools used in this study were interview form and knowledge test form which relevant to the use of pesticides which were adapted from Pensri Rukpugwan's. The SPSSPC⁺ program was used for analysis and

statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Paired-t-test. The results were as follows:

1. General characteristics of the samples : most of them were male (92.5%) aged 31 - 45 years (60.5%), completed primary school education (59.5%), married and living with family (99.0%), and had sufficient income (97.0%)

2. General pattern of uses of pesticides : most of the sampled agricultural workers used pesticides and herbicides. Many groups of them and many brands were used. Pesticides commonly used were organophosphate, organochlorine, pyrethroid and carbamate; and the herbicide commonly used was paraquat. They continuously used them for the average of 7 -8 years; the averaged number of spraying was 12 times a year; each time lasted 3 days; and each spray took 6 hours. The spray was mostly done in August. Most of them received information and knowledge of pesticides from tambon agricultural officer (46.9%), received advice on selection of pesticides from radio and television (48.0%), and bought them from customary stores in the markets (95.0%)

3. Behaviour relating to use of pesticides: 86.0% of agricultural workers had allergic experiences with pesticides, 70% brought food and ate it at their farms, 69.0% drank water at their farms, and 59.5% smoked during spray. Besides, 80.5% believed that prophylactic use of pesticides could prevent the pests, 91.5% mixed the solution with higher doses of pesticides than suggested by the directions based on the belief that such solutions could quickly kill the pests and worms (71.6%). Their proper dressing was still a problem; 90.0% did not put on protective clothes, 86.0% did not use hand gloves, 84.0% did not use masks, and 44.5% did not put on boots. The reasons for not

using the devices were expensive cost, unfamiliarity, uncomfortable, and unnecessary.

4. Before receiving health education, 55.5% had low score of knowledge; and 43.5% had medium score after receiving health education. The averaged score for before and after intervention were 9.18 and 12.26 (full score was 15 points). Scores after intervention were higher significantly ($p < 0.01$).

5. Before receiving training on practice, 82.5% had low score but after that 75.5% had high score with the averaged score of 31.25 and 58.28 respectively (full score was 69 points). The agricultural workers gained higher score after health education and the change was statistically different ($p < 0.01$).

This study suggests that health education with primary health care concept be supported for pesticide education in other similar villages.